

3. Kerkpad door Smalder

Het Kerkpad door Smalder werd vroeger gebruikt door de inwoners van het gehucht Kasteren. Een 'voetveer' (pontje) helpt hen de Dommel oversteken en brengt hen naar de Liempdse parochiekerk, die zich tot de Vrede van Munster in 1648 op de hoek van de huidige Kerkkackers/Pastoor Dobbeleijnstraat bevindt. Deze kerk wordt in 1827 gesloopt, nadat de Liempdse parochianen met toestemming van de Franse troepen al sinds 1672 te kerk gaan in de Liempdse schuurkerk, centraler gelegen in het dorp, dichtbij het huidige Toose Plein. Het Kerkpad door Smalder loopt dan via de Smaldersestraat richting de schuurkerk, die in 1864 afbrandt.

4. Oude Sint-Janskapel

De vroegste berichten over een kapel aan de oevers van de Dommel, gewijd aan Sint Jan, dateren uit 1440. In dat jaar schenkt de clericus Jan van Geffen bij testament een legaat aan de kapel. Op 28 april 1603 wordt de kapel, na lang aandringen door de Liempdse parochianen, door Bisschop Masius van 's-Hertogenbosch verheven tot parochiekerk van de zelfstandige parochie Liempde. In 2003, bij het vierhonderdjarig bestaan van de Liempdse parochie Sint Jans Onthoofding, wordt de plek door bisschop Hurkmans opnieuw ingezegend als stilteplek. De contouren van de oude Sint-Janskapel zijn weer in het huidige maaiveld opgenomen. De historie van dit archeologisch monument wordt ter plaatse op informatieborden verteld. In het uitwerkingsplan van de plek, gemaakt door landschapsarchitecte Ada Wille, wordt een directe relatie gelegd tussen het voormalig kerkterrein, het esdek (kunstmatig aangebrachte landbouwgrond van potstalmest, afval en heideplaggen) van de Kerkkackers en het beekdal van de Dommel. Twee oude beuken op de huidige omzoomde plek herinneren nog aan de haag die in 1907 werd geplant om de in 1860 gesloten gedenkplaats af te scheiden van de omgeving.

Bezoekerscentrum D'n Liempdsen Herd

Ideale uitvalsbasis voor verkenning van Liempde en Het Groene Woud. In het Bezoekerscentrum kun je terecht voor meer informatie over Nationaal Landschap Het Groene Woud en Liempde. Wees welkom voor een hapje en drankje of neem een kijkje in de cadeaushop met VVV-agentschap waar onder andere mooie wandel- en fietsfolders verkrijgbaar zijn. Parkeergelegenheid op D'n Tip, gelegen op honderd meter van D'n Liempdsen Herd op de hoek Barrierweg-Rosenhofstraat. www.liempdsenherd.nl

Wandel- en fietsroutes in Gastvrij Liempde

Kijk voor alle wandel- en fietsroutes van deze serie op www.gastvrijliempde.nl. De routes zijn ontwikkeld door vrijwilligers van SPPiLL in nauwe samenwerking met de landeigenaren.

Gevaren van Neospora en afval voor koeien

Honden spelen een belangrijke rol bij het overbrengen van Neospora-infecties onder koeien. De parasiet Neospora Caninum veroorzaakt bij koeien spontane abortus. De hond is gastheer voor deze parasiet. Hij wordt er niet ziek van, maar kan de parasiet wel via zijn ontlasting overbrengen op de koeien.

Ook zwerfafval is gevaarlijk voor koeien. Het veroorzaakt hevige inwendige bloedingen waaraan ze kunnen doodgaan. Wij vragen héél dringend jouw medewerking door honden aan te lijnen, geen ontlasting achter te laten in de weilanden en afval weg te gooien in de prullenbakken langs de route of mee te nemen naar huis. Bedankt!

Deze folder is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de provincie Noord-Brabant, Kloppend Hart van Het Groene Woud, meewerkend boxtel en SPPiLL.

BEZOEKERSCENTRUM
d'n
lie
pdsenherd
HART VAN HET GROENE WOOD

Colorfon: Vormgeving: PATSI Concept en Create. Tekst: Wereldtekst & SPPiLL projectenbureau, Fotografie: Gerard Schalkx, fotoarchief Het Groene Woud.

Wandeling Kerkenpaden door Liempde

Vroeger gingen mensen te voet naar de kerk, liefst langs de kortste weg. Later kwamen de verharde doorgaande wegen, maar een aantal kerkenpaden is nog herkenbaar. En nu opnieuw beleefbaar.

...in Het Groene Woud

www.liempdsenherd.nl
www.gastvrijliempde.nl

Hopelijk heb je genoten van de wandeling. We hebben verschillende mooie wandelingen beschikbaar, dus kom gerust nog eens terug!

Wandelroute

Lengte: 6,3 km

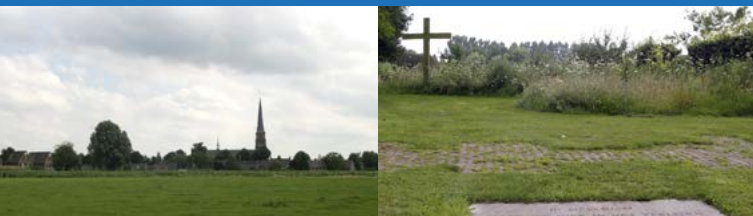
Wandeling: Kerkenpaden door Liempde

Afstand: 6,3 km

Startpunt: Bezoekerscentrum D'n Liempdsen Herd, Barrierweg 4, Liempde. Nabij wandelknooppunt 77.

Kerkenpaden door Liempde

Een kerkenpad is letterlijk een pad dat naar de kerk leidt. Het katholieke zuiden begeeft zich vroeger veelal lopend ter kerke. Weer en wind worden getrotseerd om de Eredienst bij te wonen. Wanneer er geen gewone weg tussen een woonplek en de kerk lag, nam men een kerkenpad. In Liempde lag vroeger ruim 2,5 kilometer aan kerkenpaden: 1.800 meter aan de Vrillikhovense Akkerweg, 250 meter Kerkpad door Smalder en 500 meter aan de Kerkakkers. Het zijn onverharde paden die in strakke lijn richting kerktoeren lopen en nog altijd de gang van onze voorouders ademen. De huidige Liempdse straatnamen 'Oude Kerkpad', 'Kapelstraat' en 'Kerkakkers' verwijzen als stille getuigen naar de kerkenpaden van weleer.

1. Vrillikhoven

De Vrillikhovense Akkerweg doorkruist het gehucht Vrillikhoven. De weg loopt vanaf landgoed Velder via de Prangen dwars door de Vrillikhovense Akkers en vervolgens via de Rosenhofstraat, de Europalaan, de Akkerstraat, het Oude Kerkpad en de Kapelstraat naar de Dorpsstraat en het Toose Plein, waar tot een grote brand in 1864 de Liempdse schuurkerk stond. Documenten uit 1803 schrijven al over de Vrillikhovense Akkerweg als het pad dat het gehucht Vrillikhoven met de schuurkerk verbindt. De toenmalige municipaliteit (het gemeentebestuur) van Liempde wil in dat jaar een besluit uitvaardigen: '...op eene boete van drie gulden verboden is het gebruik van een gedeelte van een weg of kerkpad van de Hoek Vrillikhoven tot in Dorp van Liempde bij de Roomsche kerk.' Het besluit leidt destijds tot felle protesten bij de bewoners van Vrillikhoven.

2. Straatnamen

In het midden van de jaren vijftig van de vorige eeuw worden in Liempde nieuwe straatnamen ingevoerd ter aanduiding van de nieuwe, doorgaande route richting dorp, zoals Vrillikhovenseweg, Hogenbergseweg en Nieuwe Erven. Pas in 1960 wordt het gebied ten westen van de huidige Rosenhofstraat weer als Vrillikhovense Akkerweg in het Liempdse straatnamenregister opgenomen. Vandaag de dag duidt een modern staatnaambord aan de Rosenhofstraat de oorspronkelijke Akkerweg en daarmee het kerkpad aan.

